

quàn fā pú tí xīn wén
劝发菩提心文

qīng xǐng ān fǎ shī zhuàn
清·省庵法师 撰

bú xiào yú xià fán fū sēng shí xián qì xuè qǐ sāng āi
不肖愚下凡夫僧实贤，泣血稽颡，哀
gào xiàn qián dà zhòng jí dāng shì jìng xìn nán nǚ děng wéi yuàn
告现前大众及当世净信男女等，惟愿
cí bēi shǎo jiā tīng chá
慈悲，少加听察。

cháng wén rù dào yào mén fā xīn wéi shǒu xiū xíng jí
尝闻入道要门，发心为首；修行急
wù lì yuàn jū xiān yuàn lì zé zhòng shēng kě dù xīn
务，立愿居先。愿立，则众生可度；心
fā zé fó dào kān chéng gǒu bù fā guǎng dà xīn lì jiān
发，则佛道堪成。苟不发广大心，立坚
gù yuàn zé zòng jīng chén jié yī rán huán zài lún huí suī
固愿，则纵经尘劫，依然还在轮回；虽
yǒu xiū xíng zǒng shì tú láo xīn kǔ gù huā yán jīng yún
有修行，总是徒劳辛苦，故《华严经》云：

wàng shī pú tí xīn xiū zhū shàn fǎ shì míng mó yè
“忘失菩提心，修诸善法¹，是名魔业”。

wàng shī shàng ěr kuàng wèi fā hū gù zhī yù xué rú lái
忘失尚尔，况未发乎？故知欲学如来
shèng bì xiān jù fā pú sà yuàn bù kě huǎn yě
乘，必先具发菩萨愿，不可缓也。

rán xīn yuàn chà bié qí xiàng nǎi duō ruò bù zhǐ chén
然心愿差别，其相乃多；若不指陈，
rú hé qù xiàng jīn wèi dà zhòng lüè ér yán zhī xiàng yǒu qí
如何趣向？今为大众略而言之。相有其

bā suǒ wèi xié zhèng zhēn wěi dà xiǎo piān
八：所谓邪、正、真、伪、大、小、偏、
yuán shì yě
圆是也。

yún hé míng wéi xié zhèng zhēn wěi dà xiǎo
云何名为邪、正、真、伪、大、小、
piān yuán yé
偏、圆耶？

shì yǒu xíng rén yī xiàng xiū xíng bù jiū zì xīn dàn
世有行人，一向修行，不究自心，但
zhī wài wù huò qiú lì yǎng huò hào míng wén huò tān xiàn shì
知外务，或求利养，或好名闻，或贪现世
yù lè huò wàng wèi lái guǒ bào rú shì fā xīn míng zhī wéi
欲乐，或望未来果报，如是发心，名之为

¹ 注：《华严经》原经文为“善根”

xié jì bù qiú lì yǎngmíngwén yòu bù tān yù lè guǒbào
邪。既不求利养名闻，又不贪欲乐果报，
wéi wéishēng sǐ wèi pú tí rú shì fā xīn míng zhī wéizhèng
唯为生 死，为菩提，如是发心，名之为 正。

niànniànshàng qiú fó dào xīn xīn xià huàzhòngshēng
念念上求佛道，心心下化众 生。

wén fó dào cháng yuǎn bù shēng tuì qiè guānzhòngshēng nán
闻佛道 长 远，不生退怯；观 众 生 难
dù bù shēng yàn juàn rú dēng wàn rén zhī shān bì qióng qí
度，不生厌倦。如登万仞之山，必穷其
dǐng rú shàng jiǔ céng zhī tǎ bì zào qí diān rú shì fā
顶；如上九层之塔，必造其巅。如是发
xīn míng zhī wéizhēn yǒu zuì bú chàn yǒuguò bù chú nèi
心，名之为真。有罪不忤，有过不除，内
zhuó wài qīng shǐ qín zhōng dài suī yǒu hǎo xīn duō wéi míng
浊外清，始勤终怠。虽有好心，多为名
lì zhī suǒ jiā zá suī yǒu shàn fǎ fù wéi zuì yè zhī suǒ rǎn
利之所夹杂；虽有善法，复为罪业之所染
wū rú shì fā xīn míng zhī wéiwěi
污。如是发心，名之为伪。

zhòngshēng jiè jìn wǒ yuàn fāng jìn pú tí dào chéng
众 生 界尽，我愿方尽；菩提道 成，

wǒ yuàn fāng chéng rú shì fā xīn míng zhī wéi dà guān sān
我愿方 成。如是发心，名之为大。观三
jiè rú láo yù shì shēng sǐ rú yuàn jiā dàn qī zì dù bú
界如牢狱，视 生 死如怨家；但期自度，不
yù dù rén rú shì fā xīn míng zhī wéixiǎo
欲度人。如是发心，名之为小。

ruò yú xīn wài jiàn yǒu zhòngshēng jí yǐ fó dào yuàn dù
若于心外见有众 生 及以佛道，愿度

yuàn chéng gōng xūn bú wàng zhī jiàn bù mǐn rú shì fā xīn
愿 成，功勋不忘，知见不泯。如是发心，
míng zhī wéipiān ruò zhī zì xìng shì zhòngshēng gù yuàn dù tuō
名之为偏。若知自性是众 生，故愿度脱；

zì xìng shì fó dào gù yuàn chéng jiù bú jiàn yī fǎ lí
自性是佛道，故愿成就。不见一法，离
xīn bié yǒu yǐ xū kōng zhī xīn fā xū kōng zhī yuàn xíng xū
心别有。以虚空之心，发虚空之愿，行虚
kōng zhī xíng zhèng xū kōng zhī guǒ yì wú xū kōng zhī xiàng kě
空之行，证虚空之果，亦无虚空之相可
dé rú shì fā xīn míng zhī wéi yuán
得。如是发心，名之为圆。

zhī cǐ bā zhǒng chā bié zé zhī shěn chá zhī shěn chá
知此八种差别，则知审察；知审察，
zé zhī qù qǔ zhī qù qǔ zé kě fā xīn
则知去取；知去取，则可发心。

yún hé shěn chá wèi wǒ suǒ fā xīn yú cǐ bā zhōng
云何审察？谓我所发心，于此八中，
wéi xié wéi zhèng wéi zhēn wéi wěi wéi dà wéi xiǎo
为邪？为正？为真？为伪？为大？为小？

wéipiān wéiyuán
为偏？为圆？

yún hé qù qǔ suǒ wèi qù xié qù wěi qù xiǎo
云何去取？所谓去邪、去伪、去小、
qù piān qǔ zhèng qǔ zhēn qǔ dà qǔ yuán rú cǐ
去偏，取正、取真、取大、取圆。如此
fā xīn fāng dé míng wéi zhēn zhèng fā pú tí xīn yě
发心，方得名为真正发菩提心也。

cǐ pú tí xīn zhū shàn zhōng wáng bì yǒu yīn yuán
此菩提心，诸善中王，必有因缘，
fāng dé fā qǐ jīn yán yīn yuán lüè yǒu shí zhǒng
方得发起。今言因缘，略有十种。

hé děng wéi shí yī zhě niàn fó zhòng ēn gù èr
何等为十？一者、念佛重恩故；二
zhě niàn fù mǔ ēn gù sān zhě niàn shī zhǎng ēn gù sì
者、念父母恩故；三者、念师长恩故；四
zhě niàn shī zhǔ ēn gù wǔ zhě niàn zhòng shēng ēn gù
者、念施主恩故；五者、念众生恩故；
liù zhě niàn shēng sǐ kǔ gù qī zhě zūn zhòng jǐ líng gù
六者、念生死苦故；七者、尊重己灵故；
bā zhě chàn huǐ yè zhàng gù jiǔ zhě qiú shēng jìng tǔ gù
八者、忏悔业障故；九者、求生净土故；
shí zhě wèi lìng zhèng fǎ dé jiǔ zhù gù
十者、为令正法得久住故。

yún hé niàn fó zhòng ēn wèi wǒ shì jiā rú lái zuì
云何念佛重恩？谓我释迦如来，最
chū fā xīn wèi wǒ děng gù xíng pú sà dào jīng wú liàng jié
初发心，为我等故，行菩萨道，经无量劫，
bèi shòu zhū kǔ wǒ zào yè shí fó zé āi lián fāng biàn jiào
备受诸苦。我造业时，佛则哀怜，方便教
huà ér wǒ yú chī bù zhī xìn shòu wǒ duò dì yù fó
化；而我愚痴，不知信受。我堕地狱，佛
fù bēi tòng yù dài wǒ kǔ ér wǒ yè zhòng bù néng jiù
复悲痛，欲代我苦，而我业重，不能救

bá wǒ shēngrén dào fó yǐ fāngbiàn lìng zhòngshàngēn
拔。我生人道，佛以方便，令种善根，
shì shì shēngshēng suí zhú yú wǒ xīn wú zànshě fó chū
世生生，随逐于我，心无暂舍。佛初
chū shì wǒ shàngchén lún jīn dé rénshēn fó yǐ miè dù
出世，我尚沉沦；今得人身，佛已灭度。
hé zuì ér shēng mò fǎ hé fú ér yù chū jiā hé zhàng
何罪而生末法？何福而预出家？何障
ér bú jiàn jīn shēn hé xìng ér gōngféngshè lì rú shì sī
而不见金身？何幸而躬逢舍利？如是思
wéi xiàng shǐ bú zhòngshàngēn hé yǐ dé wén fó fǎ bù
惟：向使不种善根，何以得闻佛法？不
wén fó fǎ yān zhī chángshòu fó ēn cǐ ēn cǐ dé qiū
闻佛法，焉知常受佛恩？此恩此德，丘
shānnán yù zì fēi fā guǎng dà xīn xíng pú sà dào jiàn lì
山难喻。自非发广大心，行菩萨道，建立

fó fǎ jiù dù zhòngshēng zòng shǐ fēnshēn suì gǔ qǐ néng
佛法，救度众 生；纵使粉身碎骨，岂能
chóu dá shì wéi fā pú tí xīn dì yī yīn yuán yě
酬答？是为发菩提心第一因 缘也。

yún hé niàn fù mǔ ēn āi āi fù mǔ shēng wǒ qú
云何念父母恩？哀哀父母，生 我劬
láo shí yuè sānnián huái tāi rǔ bǔ tuī gān qù shī yàn
劳。十月三年，怀胎乳哺，推干去湿，咽
kǔ tǔ gān cái dé chéng rén zhǐ wàng shào jì ménfēng gòng
苦吐甘，才得 成人，指望 绍继门风，供
chéng jì sì jīn wǒ děng jì yǐ chū jiā làn chēng shì zǐ
承 祭祀。今我 等既已出家，滥 称 释子，
tiānhàoshāmén gān zhǐ bú gòng jì sǎo bù jǐ shēng bù
忝号沙门。甘旨不供，祭扫不给；生 不
néng yǎng qí kǒu tǐ sǐ bù néng dǎo qí shén líng yú shì jiān
能 养其口体，死不能 导其神灵。于世间
zé wéi dà sǔn yú chū shì yòu wú shí yì liǎng tú jì shī
则为大损，于出世又无实益；两途既失，
zhòng zuì nán táo rú shì sī wéi wéi yǒu bǎi jié qiānshēngcháng
重 罪难逃！如是思惟：惟有百劫千 生 常
xíng fó dào shí fāng sān shì pǔ dù zhòngshēng zé bù wéi yī
行佛道，十方三世普度 众 生，则不惟一
shēng fù mǔ shēngshēng fù mǔ jù méng bá jì bù wéi
生 父母，生 生 父母，俱 蒙 拔济；不惟
yī rén fù mǔ rén rén fù mǔ jìn kě chāoshēng shì wéi fā
一人父母，人人父母，尽可超 升。是为发
pú tí xīn dì èr yīn yuán yě
菩提心第二因 缘也。

yún hé niàn shī zhǎng ēn fù mǔ suī néngshēng yù wǒ
云何念师 长 恩？父母虽能 生 育我
shēn ruò wú shì jiān shī zhǎng zé bù zhī lǐ yì ruò wú chū
身，若无世间师 长，则不知礼义；若无出
shì shī zhǎng zé bù jiě fó fǎ bù zhī lǐ yì zé tóng yú
世师 长，则不解佛法。不知礼义，则同于

yì lèi bù jiě fó fǎ zé hé yì sú rén jīn wǒ děng cū
异类；不解佛法，则何异俗人？今我等粗
zhī lǐ yì lüè jiě fó fǎ jiā shā pī tǐ jiè pǐn zhānshēn
知礼义，略解佛法，袈裟被体，戒品沾身，
cǐ zhī zhòng ēn cóng shī zhǎng dé ruò qiú xiǎoguǒ jīn néng
此之重恩，从师长得。若求小果，仅能
zì lì jīn wéi dà shèng pǔ yuàn lì rén zé shì chū shì jiān
自利；今为大乘，普愿利人，则世出世间
èr zhǒng shī zhǎng jù méng lì yì shì wéi fā pú tí xīn dì
二种师长，俱蒙利益。是为发菩提心第
sān yīn yuán yě
三因缘也。

yún hé niàn shī zhǔ ēn wèi wǒ děng jīn zhě rì yòng
云何念施主恩？谓我等今者，日用
suǒ zī bìng fēi jǐ yǒu sān shí zhōu fàn sì jì yī shang
所资，并非己有。三时粥饭，四季衣裳，

jí bìngsuǒ xū shēnkǒusuǒ fèi cǐ jiē chū zì tā lì jiāng
 疾病所需，身口所费，此皆出自他力，将
 wéi wǒ yòng bǐ zé jié lì gōnggēng shàngnán hú kǒu wǒ
 为我用。彼则竭力躬耕，尚难糊口；我
 zé ān zuòshòu shí yóu bú chèn xīn bǐ zé fǎng zhī bù yǐ
 则安坐受食，犹不称心。彼则纺织不已，
 yóu zì jiānnán wǒ zé ān fú yǒu yú nìng zhī ài xī bǐ
 犹自艰难；我则²安服有余，宁知爱惜？彼
 zé bì mén péng hù rǎorǎngzhōngshēn wǒ zé guǎng yǔ xián
 则茆门蓬户，扰攘终身；我则广宇闲
 tíng yōuyōu zú suì yǐ bǐ láo ér gōng wǒ yì yú xīn ān
 庭，优悠卒岁。以彼劳而供我逸，于心安
 hū jiāng tā lì ér rùn jǐ shēn yú lǐ shùn hū zì fēi
 乎？将他利而润己身，于理顺乎？自非
 bēi zhì shuāngyùn fú huì èr yán tán xìn zhān ēn zhòngshēng
 悲智双运，福慧二严，檀信沾恩，众 生
 shòu cì zé lì mǐ cùn sī chóuchángyǒufèn è bàonán
 受赐，则粒米寸丝，酬 偿 有分，恶报难
 táo shì wéi fā pú tí xīn dì sì yīn yuán yě
 逃。是为发菩提心第四因 缘 也。

yún hé niàn zhòngshēng ēn wèi wǒ yǔ zhòngshēng
 云何念 众 生 恩？谓我与 众 生，
 cóngkuàng jié lái shì shì shēngshēng hù wéi fù mǔ bǐ cǐ
 从 旷 劫 来，世 世 生 生，互 为 父 母，彼 此
 yǒu ēn jīn suī gé shì hūn mí hù bù xiāng shí yǐ lǐ tuī
 有 恩。今 虽 隔 世 昏 迷，互 不 相 识；以 理 推
 zhī qǐ wú bàoxiào jīn zhī pī máo dài jiǎo ān zhī fēi xī
 之，岂 无 报 效？今 之 披 毛 带 角，安 知 非 昔
 wéi qí zǐ hū jīn zhī rú dòng yuān fēi ān zhī bù céng wéi
 为 其 子 乎？今 之 蠕 动 蜎 飞，安 知 不 曾 为
 wǒ fù hū měijiànyòu lí fù mǔ zhǎng ér róngmào dōu wàng
 我 父 乎？每 见 幼 离 父 母，长 而 容 貌 都 忘；
 hé kuàng sù shì qīn yuán jīn zé zhāng wáng nán jì bǐ qí
 何 况 宿 世 亲 缘，今 则 张 王 难 记。彼 其

háo hū yú dì yù zhī xià wǎnzhuǎn yú è guǐ zhī zhōng kǔ
号呼于地狱之下，宛转于饿鬼之中，苦
tòngshéi zhī jī xū ān sù wǒ suī bú jiàn bù wén bǐ bì
痛谁知？饥虚安诉？我虽不见不闻，彼必
qiú zhěng qiú jì fēi jīng bù néng chén cǐ shì fēi fó bù néng
求拯求济。非经不能陈此事，非佛不能
dào cǐ yán bǐ xié jiàn rén hé zú yǐ zhī cǐ shì gù pú
道此言。彼邪见人，何足以知此？是故菩
sà guān yú lóu yǐ jiē shì guò qù fù mǔ wèi lái zhū fó
萨观于蝼蚁，皆是过去父母，未来诸佛，
cháng sī lì yì niàn bào qí ēn shì wéi fā pú tí xīn dì wǔ
常思利益，念报其恩。是为发菩提心第五
yīn yuán yě
因缘也。

² 注：原书为“于”，校勘为“则”。

yún hé niànshēng sǐ kǔ wèi wǒ yǔ zhòngshēng cóng
云何念生死苦？谓我与众生，从

kuàng jié lái cháng zài shēng sǐ wèi dé jiě tuō rén jiāntiān
旷劫来，常在生死，未得解脱。人间天

shàng cǐ jiè tā fāng chū mò wànduān shēngchénpiàn kè
上，此界他方，出没万端，升沉片刻。

é yān ér tiān é yān ér rén é yān ér dì yù chùshēng
俄焉而天，俄焉而人，俄焉而地狱、畜生、

è guǐ hēiménzhāochū ér mù huán tiě kū zàn lí ér yòu rù
饿鬼。黑门朝出而暮还，铁窟暂离而又入。

dēngdāoshān yě zé jǔ tǐ wú wán fū pānjiànshù yě zé
登刀山也，则举体无完肤；攀剑树也，则

fāngcùn jiē gē liè rè tiě bù chú jī tūn zhī zé gāncháng jìn
方寸皆割裂。热铁不除饥，吞之则肝肠尽

làn yángtóngnánliáo kě yǐn zhī zé gǔ ròu dōu mí lì jù
烂；烱铜难疗渴，饮之则骨肉都糜。利锯

jiě zhī zé duàn ér fù xù qiǎofēngchuī zhī zé sǐ yǐ huán
解之，则断而复续；巧风吹之，则死已还

shēng měnghuǒchéngzhōng rěn tīngjiàoháo zhī cǎn jiān áo
生。猛火城中，忍听叫嗥之惨；煎熬

pán lǐ dàn wén kǔ tòng zhī shēng bīngdòng shǐ níng zé zhuàng
盘里，但闻苦痛之声。冰冻始凝，则状

sì qīnglián ruǐ jié xuè ròu jì liè zé shēn rú hóng ǒu huā kāi
似青莲蕊结；血肉既裂，则身如红藕花开。

yī yè sǐ shēng dì xià měi jīng wàn biàn yī zhāo kǔ tòng
一夜死生，地下每经万遍；一朝苦痛，

rén jiān yǐ guò bǎi nián pín fán yù zú pí láo shéi xìn yán wēng
人间已过百年。频频狱卒疲劳，谁信阎翁

jiào jiè shòu shí zhī kǔ suī huǐ hèn yǐ hé zhuī tuō yǐ
教诫？受时知苦，虽悔恨以何追？脱已

huán wàng qí zuò yè yě rú gù biān lú chū xuè shéi zhī wú
还忘，其作业也如故！鞭驴出血，谁知吾

mǔ zhī bēi qiān shǐ jiù tú yān shí nǎi wēng zhī tòng shí
母之悲？牵豕就屠，焉识乃翁之痛？食

qí zǐ ér bù zhī wénwángshàng ǐr dàn qí qīn ér wèi shí
 其子而不知，文王尚尔；啖其亲而未识，
 fán lèi jiē rán dāngnián ēn ài jīn zuòyuàn jiā xī rì kòu
 凡类皆然！当年恩爱，今作怨家；昔日寇
 chóu jīn chéng gǔ ròu xī wéimǔ ér jīn wéi fù jiù shì
 仇，今成骨肉。昔为母而今为妇，旧是
 wēng ér xīn zuò fū sù mìng zhī zhī zé kě xiū kě chǐ tiān
 翁而新作夫。宿命知之，则可羞可耻；天
 yǎn shì zhī zé kě xiào kě lián fèn huì cóngzhōng shí yuèbāo
 眼视之，则可笑可怜。粪秽丛中，十月包
 cángnánguò nóngxuèdào lǐ yī shí dǎo xià kě lián shào
 藏难过；脓血道里，一时倒下可怜。少
 yě hé zhī dōng xī mòbiàn zhǎng ér yǒu shí tān yù biàn
 也何知，东西莫辨；长而有识，贪欲便
 shēng xū yú ér lǎo bìngxiāngxún xùn sù ér wú chángyòu zhì
 生。须臾而老病相寻，迅速而无常又至。

fēnghuǒjiāojiān shén shí yú zhōng kuì luàn jīng xuè jì jié
风火交煎，神识于中溃乱；精血既竭，
pí ròu zì wàigān kū wú yī máo ér bú bèizhēnzhuān yǒu yī
皮肉自外干枯。无一毛而不被针钻，有一
qiào ér jiē cóngdāo gē guī zhī jiāngpēng qí tuō ké yě yóu
窍而皆从刀割。龟之将烹，其脱壳也犹
yì shén zhī yù xiè qí qù tǐ yě bèinán xīn wú chángzhǔ
易；神之欲谢，其去体也倍难。心无常主，
lèi shāng gǔ ér chùchùbēn chí shēn wú dìng xíng sì fáng wū
类商贾而处处奔驰；身无定形，似房屋
ér pín pín qiān xǐ dà qiān chén diǎn nán qióng wǎng fǎn zhī
而频频迁徙。大千尘点，难穷往返之
shēn sì hǎi bō tāo shú jì bié lí zhī lèi é é jī gǔ
身；四海波涛，孰计别离之泪？峨峨积骨，
guò bǐ chóng shān mǎng mǎng héng shī duō yú dà dì xiàng
过彼崇山；莽莽横尸，多于大地！向
shǐ bù wén fó yǔ cǐ shì shéi jiàn shéi wén wèi dǔ fó jīng
使不闻佛语，此事谁见谁闻？未睹佛经，
cǐ lǐ yān zhī yān jué qí huò yī qián tān liàn réng jiù chī mí
此理焉知焉觉？其或依前贪恋，仍旧痴迷；
zhī kǒng wàn jié qiān shēng yī cuò bǎi cuò rén shēn nán dé ér
只恐万劫千生，一错百错。人身难得而
yì shī liáng shí yì wǎng ér nán zhuī dào lù míng míng bié
易失，良时易往而难追。道路冥冥，别
lí cháng jiǔ sān tú è bào huán zì shòu zhī tòng bù kě
离长久；三途恶报，还自受之。痛不可
yán shéi dāng xiāng dài xìng yán jí cǐ néng bù hán xīn
言，谁当相代？兴言及此，能不寒心？
shì gù yī yīng duàn shēng sǐ liú chū ài yù hǎi zì tā jiān jì
是故宜应断生死流，出爱欲海；自他兼济，
bǐ àn tóng dēng kuàng jié shū xūn zài cǐ yī jǔ shì wéi
彼岸同登。旷劫殊勋，在此一举。是为
fā pú tí xīn dì liù yīn yuán yě
发菩提心第六因缘也。

yún hé zūnzhòng jǐ líng wèi wǒ xiànrán yī xīn zhí
云何尊重己灵？谓我现前一心，直
xià yǔ shì jiā rú lái wú èr wú bié yún hé shì zūn wú liàng jié
下与释迦如来无二无别，云何世尊无量劫
lái zǎochéngzhèngjué ér wǒ děnghūn mí diāndǎo shàngzuò
来早成正觉，而我等昏迷颠倒，尚做
fán fū yòu fó shì zūn zé jù yǒu wú liàngshéntōng zhì huì
凡夫？又佛世尊则具有无量神通、智慧，
gōng dé zhuāngyán ér wǒ děng zé dàn yǒu wú liàng yè xì fán
功德庄严，而我等则但有无量业系烦
nǎo shēng sǐ chán fù xīn xìng shì yī mí wù tiānyuān
恼，生死缠缚。心性是一，迷悟天渊；
jìng yán sī zhī qǐ bù kě chǐ pì rú wú jià bǎozhū mò
静言思之，岂不可耻？譬如无价宝珠，没
zài yū ní shì tóng wǎ lì bù jiā ài zhòng shì gù yí yīng
在淤泥；视同瓦砾，不加爱重。是故宜应

yǐ wú liàngshàn fǎ duì zhì fán nǎo xiū dé yǒu gōng zé xìng
以无量善法，对治烦恼。修德有功，则性
dé fāng xiǎn rú zhū bèi zhuó xuán zài gāo chuáng dòng dá
德方显；如珠被濯，悬在高幢。洞达
guāng míng yǐng bì yī qiè kě wèi bù gū fó huà bú fù
光明，映蔽一切；可谓不辜³佛化，不负
jǐ líng shì wéi fā pú tí xīn dì qī yīn yuán yě
己灵。是为发菩提心第七因缘也。

yún hé chàn huǐ yè zhàng jīng yán fàn yī jí luó rú
云何忏悔业障？经言：犯一吉罗，如
sì tiān wáng shòu wǔ bǎi suì duò ní lí zhōng jí luó xiǎo zuì
四天王寿五百岁，堕泥犁中。吉罗小罪，
shàng huò cǐ bào hé kuàng zhòng zuì qí bào nán yán jīn wǒ
尚获此报，何况重罪？其报难言！今我
děng rì yòng zhī zhōng yī jǔ yī dòng héng wéi jiè lǜ yī
等日用之中，一举一动，恒违戒律；一
cān yī shuǐ pín fàn shī luó yī rì suǒ fàn yì yīng wú liàng
餐一水，频犯尸罗。一日所犯，亦应无量；
hé kuàng zhōng shēn lì jié suǒ qǐ zhī zuì gèng bù kě yán
何况终身历劫，所起之罪？更不可言
yǐ qiě yǐ wǔ jiè yán zhī shí rén jiǔ fàn shǎo lù duō cáng
矣。且以五戒言之，十人九犯，少露多藏。
wǔ jiè míng wéi yōu pó sè jiè shàng bú jù zú hé kuàng shā
五戒名为优婆塞戒，尚不具足；何况沙
mí bǐ qiū pú sà děng jiè yòu bú bì yán yǐ wèn qí
弥、比丘、菩萨等戒？又不必言矣。问其
míng zé yuē wǒ bǐ qiū yě wèn qí shí zé shàng bù zú
名，则曰：我比丘也；问其实，则尚不足
wéi yōu pó sè yě qǐ bù kě kuì zāi dāng zhī fó jiè bú
为优婆塞也，岂不可愧哉？当知佛戒不
shòu zé yǐ shòu zé bù kě huǐ fàn bú fàn zé yǐ fàn zé
受则已，受则不可毁犯；不犯则已，犯则
zhōng bì duò luò ruò fēi zì mǐn mǐn tā zì shāng shāng tā
终必堕落。若非自慙慙他，自伤伤他，

shēnkǒubìng qiè shēng lèi jù xià pǔ yǔ zhòngshēng qiú āi
身口并切，声泪俱下，普与众 生 求哀
chàn huǐ zé qiānshēngwàn jié è bàonántáo shì wéi fā pú
忏悔，则千 生 万劫恶报难逃。是为发菩
tí xīn dì bā yīn yuán yě
提心第八因 缘 也。

yún hé qiú shēng jìng tǔ wèi zài cǐ tǔ xiū xíng qí jìn
云何求 生 净土？谓在此土修行，其进
dào yě nán bǐ tǔ wǎngshēng qí chéng fó yě yì yì gù
道也难；彼土往 生 ，其 成 佛也易。易故
yī shēng kě zhì nán gù léi jié wèichéng shì yǐ wǎngshèng
一 生 可致，难故累劫未 成 。是以往 圣
qiánxián rén rén qù xiàng qiānjīngwàn lùn chùchù zhǐ guī
前贤，人人趣 向 ；千经万论，处处指归。

³ 注：原书为“孤”，校勘为“辜”。

mò shì xiū xíng wú yuè yú cǐ rán jīng chēngshǎoshàn bù shēng
末世修行，无越于此。然经称少善不生，
duō fú nǎi zhì yánduō fú zé mò ruò zhí chí míng hào yán
多福乃致。言多福，则莫若执持名号；言
duōshàn zé mò ruò fā guǎng dà xīn shì yǐ zàn chí shèng hào
多善，则莫若发广大心。是以暂持圣号，
shèng yú bù shī bǎinián yī fā dà xīn chāoguò xiū xíng lì
胜于布施百年；一发大心，超过修行历
jié gài niàn fó běn qī zuò fó dà xīn bù fā zé suī niàn
劫。盖念佛本期作佛；大心不发，则虽念
xī wéi fā xīn yuánwèi xiū xíng jìng tǔ bù shēng zé suī fā
奚为？发心原为修行；净土不生，则虽发
yì tuì shì zé xià pú tí zhǒng gēng yǐ niàn fó zhī lí dào
易退。是则下菩提种，耕以念佛之犁。道
guǒ zì rán zēngzhǎng chéng dà yuàn chuán rù yú jìng tǔ zhī
果自然增长；乘大愿船，入于净土之
hǎi xī fāng jué dìng wǎngshēng shì wéi fā pú tí xīn dì jiǔ
海，西方决定往生。是为发菩提心第九
yīn yuán yě
因缘也。

yún hé lìng zhèng fǎ jiǔ zhù wèi wǒ shì zūn wú liàng
云何令正法久住？谓我世尊，无量
jié lái wèi wǒ děng gù xiū pú tí dào nán xíng néng xíng
劫来，为我等故，修菩提道，难行能行，
nán rěn néng rěn yīn yuán guǒ mǎn suì zhì chéng fó jì chéng
难忍能忍，因缘果满。遂致成佛。既成
fó yǐ huà yuán zhōu qì rù yú niè pán zhèng fǎ xiàng fǎ
佛已，化缘周讫，入于涅槃。正法像法，
jiē yǐ miè jìn jīn cún mò fǎ yǒu jiào wú rén xié zhèng bù
皆已灭尽，仅存末法，有教无人。邪正不
fēn shì fēi mò biàn jìng zhēng rén wǒ jìn zhú lì míng jǔ
分，是非莫辨；竞争人我，尽逐利名。举
mù tāo tāo tiān xià jiē shì bù zhī fó shì hé rén fǎ shì hé
目滔滔，天下皆是。不知佛是何人？法是何

yì sēng shì hé míng shuāicán zhì cǐ dài bù rěnyán měi
 义？僧是何名？衰残至此，殆不忍言；每
 yī sī jí bù jué lèi xià wǒ wéi fó zǐ bù néng bào ēn
 一思及，不觉泪下！我为佛子，不能报恩。
 nèi wú yì yú jǐ wài wú yì yú rén shēng wú yì yú shí
 内无益于己，外无益于人；生无益于时，
 sǐ wú yì yú hòu tiān suī gāo bù néng fù wǒ dì suī hòu
 死无益于后。天虽高，不能覆我；地虽厚，
 bù néng zài wǒ jí zhòng zuì rén fēi wǒ ér shéi yóu shì
 不能载我。极重罪人，非我而谁？由是
 tòng bù kě rěn jì wú suǒ chū dùn wàng bǐ lòu hū fā dà
 痛不可忍，计无所出。顿忘鄙陋，忽发大
 xīn suī bù néng wǎn huí mò yùn yú cǐ shí jué dāng tú hù chí
 心；虽不能挽回末运于此时，决当图护持
 zhèng fǎ yú lái shì shì gù xié zhū shàn yǒu tóng dào dào chǎng
 正法于来世。是故偕诸善友，同到道场；

shù wéi chàn mó jiàn zī fǎ huì fā sì shí bā zhī dà yuàn
述为忏摩，建兹法会。发四十八之大愿，
yuàn yuàn dù shēng qī bǎi qiān jié zhī shēn xīn xīn xīn zuò fó
愿愿度生；期百千劫之深心，心心作佛。
cóng yú jīn rì jìn wèi lái jì bì cǐ yī xíng shì guī ān
从于今日，尽未来际；毕此一形，誓归安
yǎng jì dēng jiǔ pǐn huí rù suō pó bǐ dé fó rì chóng
养。既登九品，回入娑婆；俾得佛日重
huī fǎ mén zài chǎn sēng hǎi chéng qīng yú cǐ jiè rén mín
辉，法门再阐。僧海澄清于此界，人民
pī huà yú dōng fāng jié yùn wèi zhī gèng yán zhèng fǎ dé yǐ
被化于东方；劫运为之更延，正法得以
jiǔ zhù cǐ zé qū qū zhēn shí kǔ xīn shì wéi fā pú tí xīn
久住。此则区区真实苦心。是为发菩提心
dì shí yīn yuán yě
第十因缘也。

rú shì shí yuán bèi shí bā fǎ zhōu zhī zé qù xiàng yǒu
如是十缘备识，八法周知，则趣向有
mén kāi fā yǒu dì xiāng yǔ dé cǐ rén shēn jū yú huā xià
门，开发有地。相与得此人身，居于华夏，
liù gēn wú yàng sì dà qīng ān jù yǒu xìn xīn xìng wú mó
六根无恙，四大轻安，具有信心，幸无魔
zhàng kuàng jīn wǒ děng yòu dé chū jiā yòu shòu jù jiè
障。况今我等，又得出家，又受具戒，
yòu yù dào chǎng yòu wén fó fǎ yòu zhān shè lì yòu xiū
又遇道场，又闻佛法，又瞻舍利，又修
chàn fǎ yòu zhí shàn yǒu yòu jù shèng yuán bù yú jīn rì
忏法，又值善友，又具胜缘；不于今日
fā cǐ dà xīn gèng dài hé rì
发此大心，更待何日？

wéi yuàn dà zhòng mǐn wǒ yú chéng lián wǒ kǔ zhì
惟愿大众，愍我愚诚，怜我苦志，
tóng lì cǐ yuàn tóng fā shì xīn wèi fā zhě jīn fā yǐ fā
同立此愿，同发是心。未发者今发，已发

zhě zēng zhǎng yǐ zēng zhǎng zhě jīn lìng xiāng xù wù wèi nán
 者增长，已增长者，今令相续。勿畏难
 ér tuì qiè wù shì yì ér qīng fú wù yù sù ér bù jiǔ cháng
 而退怯，勿视易而轻浮，勿欲速而不久长，
 wù xiè dài ér wú yǒng měng wù wěi mǐ ér bú zhèn qǐ wù yīn
 勿懈怠而无勇猛，勿委靡而不振起，勿因
 xún ér gèng qī dài wù yīn yú dùn ér yī xiàng wú xīn wù yǐ
 循而更期待，勿因愚钝而一向无心，勿以
 gēn qiǎn ér zì bǐ wú fèn pì zhū zhòng shù zhòng jiǔ zé gēn
 根浅而自鄙无分。譬诸种树，种久则根
 qiǎn ér rì shēn yòu rú mó dāo mó jiǔ zé dāo dùn ér chéng
 浅而日深；又如磨刀，磨久则刀钝而成
 lì qǐ kě yīn qiǎn wù zhòng rèn qí zì kū yīn dùn fú mó
 利。岂可因浅勿种，任其自枯？因钝弗磨，
 zhì zhī wú yòng yòu ruò yǐ xiū xíng wéi kǔ zé bù zhī xiè
 置之无用？又，若以修行为苦，则不知懈

dài yóu kǔ xiū xíng zé qín láo zàn shí ān lè yǒng jié xiè
怠尤苦。修行则勤劳暂时，安乐永劫；懈
dài zé tōu ān yī shì shòu kǔ duōshēng kuàng hū yǐ jìng tǔ
怠则偷安一世，受苦多生。况乎以净土
wéizhōuháng zé hé chóu tuì zhuǎn yòu dé wú shēng wéi rěn
为舟航，则何愁退转？又得无生为忍
lì zé hé lǜ jiānnán dāng zhī dì yù zuì rén shàng fā pú
力，则何虑艰难？当知地狱罪人，尚发菩
tí yú wǎng jié qǐ kě rén lún fó zǐ bú lì dà yuàn yú jīn
提于往劫；岂可人伦佛子，不立大愿于今
shēng wú shǐ hūn mí wǎngzhě jì bù kě jiàn ér jīn jué wù
生？无始昏迷，往者既不可谏；而今觉悟，
jiāng lái yóushàng kě zhuī rán mí ér wèi wù gù kě āi lián
将来犹尚可追。然迷而未悟，固可哀怜；
gǒu zhī ér bù xíng yóu wéi tòng xī ruò jù dì yù zhī kǔ
苟知而不行，尤为痛惜。若惧地狱之苦，
zé jīng jìn zì shēng ruò niàn wú cháng zhī sù zé xiè dài bù
则精进自生；若念无常之速，则懈怠不
qǐ yòu xū yǐ fó fǎ wéi biān cè shàn yǒu wéi tí xié zào
起。又须以佛法为鞭策，善友为提携；造
cì fú lí zhōngshēn yī lài zé wú tuì shī zhī yú yǐ wù
次弗离，终身依赖，则无退失之虞矣。勿
yán yī niàn qīngwēi wù wèi xū yuàn wú yì xīn zhēn zé shì shí
言一念轻微，勿谓虚愿无益；心真则事实，
yuànguǎng zé xíngshēn xū kōng fēi dà xīn wáng wéi dà jīn
愿广则行深。虚空非大，心王为大；金
gāng fēi jiān yuàn lì zuì jiān dà zhòng chéng néng bú qì wǒ
刚非坚，愿力最坚。大众诚能不弃我
yǔ zé pú tí juànshǔ cóng cǐ lián yīn lián shè zōng méng
语，则菩提眷属，从此联姻；莲社宗盟，
zì jīn dì hǎo suǒ yuàn tóngshēng jìng tǔ tóngjiàn mí tuó
自今缔好。所愿同生净土，同见弥陀，
tóng huà zhòngshēng tóng chéng zhèng jué zé ān zhī wèi lái sān
同化众生，同成正觉；则安知未来三

shí èr xiàng bǎi fú zhuāngyán bù cóng jīn rì fā xīn lì yuàn
十二相, 百福庄严, 不从今日发心立愿
ér shǐ yě
而始也。

yuàn yǔ dà zhòng gòng miǎn zhī xìngshèn xìngshèn
愿与大众共勉之! 幸甚! 幸甚!

劝发菩提心文 (终)